

Registrovane i relevantne stranke

Autor: Slaviša Orlović | 14.04.2009 - 05:00



Da li je najveći problem sa partijama u Srbiji njihov broj? Od 574 registrovane stranke, na poslednjim izborima bile su prijavljene 22 liste. Cenzus je prošlo pet lista, a prirodni prag koji važi za partije manjina tri.

I pored toga, u parlamentu imamo deset poslaničkih klubova i jednog nezavisnog poslanika, ili ukupno 21 parlamentarnu stranku. To govori o indirektnoj parlamentarizaciji - manje partije dobijaju mandate na listama većih, pa izdvoje poslanički klub i fragmentiraju partijski sistem. Ovo se može rešiti sprečavanjem da se izdvoje poslanički klubovi ili partije sa lista kojima su birači ukazali poverenje. Ili uvođenjem dvostepenovanog cenzusa, različitog za stranku i koaliciju.

Četiri većinske i dve manjinske liste su osvojile manje glasova nego potpisa za kandidaturu. To se rešava uvođenjem depozita koji se vraća ako se osvoji manje glasova nego potpisa. Novi zakon će pomoći da se smanji broj partija, ali ne i da se konsoliduje partijski sistem. Za partijski sistem su bitne relevantne, a ne registrovane stranke. Relevantne stranke su one koje su u nekoliko izbora prolazile cenzus, imaju raširenu kapilarnu mrežu odbora i koje su relevantne u zavisnosti od svog koalicionog potencijala.

Na partijski sistem utiču dve grupe faktora: institucionalni (pre svega izborni sistem) i socijalno-strukturalni (etnički, religijski, jezički). O tome se vodi računa u dizajniranju pravila. Srbija ima proporcionalni izborni sistem sa otvorenim listama, pri čemu partije posreduju između birača i parlamenta i tako prekravaju izbornu volju. Najveći problem je ipak jedna vrsta imperativnog mandata, što zahteva da to zakoni ublaže koliko je moguće.

Partokratija ne proizlazi iz broja registrovanih partija već iz činjenice da ne postoji partijama nezaposlednuti prostor. Partije su kolonizirale i uzurpirale sve sfere društva.

Broj registrovanih partija govori da se bez partija ne može, ne samo osvojiti vlast već ni dobiti bilo kakvo nameštenje, postavljenje, a često ni posao. Kada se ti problemi reše, smanjiće se podsticaj građana da registruju partije.